

A mű nemcsak a jelenlegi finn Karjalával foglalkozik, hanem Karjalának azzal a területével is, amely a második világháború előtt Finnországhoz tartozott, most pedig a Szovjetunió területe. A mű első részében a szerző bemutatja a helynévgyűjtés helyzetét Karjalában. A keleti rész helyneveinek gyűjtése napjainkig teljes egészében a Finnországba áttelepült lakosság körében folyt, de az eddigi eredmény egészen jónak mondható. Ezután számbaveszi a szerző azokat a tanulmányokat, amelyek a karjalai névrendszerrel foglalkoztak, amelyek részben saját munkái, részben pedig egyetemisták szakdolgozatai.

A mű igazi névtani része a névadás indítékainak bemutatásával kezdődik. A szerző ezzel kapcsolatos állásfoglalása nem képvisel újat a finn névtani kutatásban, minthogy módszertanilag ugyanolyan, mint 1939-ben megjelent doktori értekezése (V. NISSILA, Vuoksi helynevei, I.). A munkának ezt az első részét kissé elavultnak tartom.

Ezután a névrendszert ért külső hatások vizsgálata következik. Ide a következő fejezetek tartoznak: Római katolikus nevek; Lapp nevek; Szláv nevek; Skandináv nevek; Alnémet nevek. A római katolikus nevekkal együtt bemutatja a katolikus egyház révén elterjedt személyneveket, majd e személyneveknek megkülönböztető és teljes névként való megjelenését a földrajzi nevekben. A katolikus egyház viszonylag terjedelmes névanyaga után csupán két oldalon foglalkozik a lapp nevekkel. Pedig az oklevelek tanúsága szerint a XVII. században a lappok egy része még Karjalában élt a finnekkel együtt. Ehhez képest a lappoknak túl kevés figyelmet szentelt a szerző. A lapp nevek megfejtésének nehézsége hatott valószínűleg a terjedeleme-re is. Viszonylag részletesen tárgyalja a szláv neveket, s ezen belül foglalkozik a finn nyelvbe került orosz jövevényszavakkal, s ezeknek a helynevekben való megjelenésével. A skandináv nevekkal foglalkozó fejezetben érdekes etimológiákat találunk a Karjalai-szoros partvidékének a vikingek keleti útja mentén fennmaradt neveiről. A későbbi svéd hatást a Viipuri vára révén elterjedt vezetéknéviek képviselik. Az alnémet nevek főként a személynevek között fordulnak elő.

A könyv utolsó fejezeteiben a nevek szerkezetét vizsgálja a szerző. Számbaveszi az alkotó elemeket, a megkülönböztető és az alaptagokat. A nevek kialakulását befolyásoló tényezők között külön fejezetet szán az ellipszisnek, az absztrahálásnak és az elhomályosult neveknek. Végül a nevek nyelvi megformálását vizsgálja, s ezek között a szokásos nyelvjárási jellemzők bemutatása mellett föltárja a névrendszerben jelentkező szabálytalan, a hangtani törvényeken kívül maradt fejlődést is.

A szerző végig figyelemmel kísérte a személynéveket is. A mű érdemét ezért főképp a személynévek vizsgálata jelenti, mivel ezzel a területtel a finn névtan eléggé mostohán bánt. Ezen kívül a tanulmányban hatalmas példaanyag van, amelyet jelentős mennyiségű oklevéladat támaszt alá.

A mű a magyar kutatóknak abból a szempontból lehet hasznos, hogy az esetleges azonos fejlődési irány vizsgálatához példaanyagot szolgáltat. Módszertanilag azonban nem befolyásolja az újabb kutatásokat, mivel földolgozása csaknem negyven évvel ezelőtti fölfogást tükröz.

MARKKU RAINIO

MILICA GRKOVIĆ: Rečnik ličnih imena kod Srba. Beograd, Vuk Kardžić. 1977. 325 p.

„A személynévek a nép alkotótehetségének megnyilatkozását, történelmét, művelődési kapcsolatait, hagyományait, szokásait, vallási tartalmait, nyelvének fejlődését, pszichológiáját, élet- valamint világ-fölfogását tükrözik, és szókinsének szerves részét alkotják” — írja könyvének bevezetőjében a szerző. Ezért a személynéveknek (keresztneveknek) különleges fontosságot tulajdonít, és vállalkozott arra, hogy összeállítsa az első nagy terjedelmű szótárukat. A szerb-horvát egynyelvű szótárak mindegyike tartalmaz ugyan személynéveket is, de mindeddig olyan teljes igényű névtár nem készült, amely lehetővé tette volna a szerb személynévrendszer tanulmányozását.